

میرزا جواد آقا تهرانی، آیت... مروارید، آیت... طبسی، شهید هاشمی نژاد، آیت... محمدتقی فلسفی و آیت... علی فلسفی

نشان داشت که در وجود شریف ایشان، ظهور و بروز یافته بود. بسیاری از شرکت کنندگان، فرموده های میرزا را می نوشتند و برای خودشان به غنیمت نگاه می داشتند و برخی با عنایت و حضور منظم، کمال کوشش را داشتند تا تقریری کامل از این درس تهیه کنند؛ از آن جمله دانشمند فرهیخته جناب آقای دکتر نور اللهیان بود که با حضور مداوم خود توانست همه رهنمودهای استاد بزرگوار را مکتوب کند و می توان گفت اکنون تنها تقریر رسمی کامل باقی مانده از درس های استاد، همین تقریر است.

● اخلاق نظری و عملی میرزا

از اهداف بلند حوزه های علمیه، پروردن و ساختن طلاب علوم دینی بر اساس معارف و ارزش های قرآن کریم است که همواره استادان حوزه سعی داشته اند با برگزاری محافل و مجالس درس اخلاق و تذکرات معنوی، افراد را با وظایف خود در سیر و سلوک الهی... و معاشرت با مردم آشنا سازند. کسانی می توانند به تدریس این درس بپردازند که خود ساخته شده باشند و با زبان گویا و بار و روحیه معنوی و الهی خویش، دیگران را بیدار سازند. این است که ضرورت درس اخلاق در حوزه ها مطرح است.

آن گاه که در درس اخلاق در حوزه ها تعطیل شود و طلاب، مربی و استادی موعظه گر و بیداری آفرین نداشته باشند، زمانی است که حوزه ها را و افول می پیمایند و دیگر به محصولات آن، امید چندانی نمی رود. به این جهت است که می بینیم آیت... تهرانی در عین اشتغالات بسیار، مراجعات و درس و بحث، آن گاه که از ایشان می خواهند درس اخلاق را برای طلاب تدریس کند، با کمال تواضع می پذیرد و می فرماید: «مطالبی برای خود خواهم گفت؛ شاید برای آنان نیز مفید واقع شود!» سپس آن درس را در مدرسه نواب شروع کرد و طلاب حوزه علمیه مشهد به نحوی شایسته، استقبال و اجتماع کردند و از بیانات ایشان بهره مند شدند. این درس چنان تأثیری در افراد داشت که مدت ها اثر آن در جان و قلب شنوندگان باقی می ماند و شاید برخی هم در طول یک عمر، با آن مواظبت، از خواب غفلت بیدار می شدند و راه رستگاری در پیش می گرفتند. استاد در باب اخلاق نیز کتابی بسیار جالب تألیف کرد.

● مشرب فکری و علمی

آیت... تهرانی در مکتب و حوزه درسی میرزا مهدی اصفهانی پرورش یافته بود که آن مکتب، بر اساس بینش مکتب تفکیک، شاگردان بسیاری پرورده بود. از این رو، استاد از این مکتب، متأثر و مروج و ادامه دهنده راه میرزا مهدی اصفهانی بود. در این مقام، مناسب است اشاره ای به معنا و مفهوم «مکتب تفکیک» کنیم. مبدع اصطلاح «مکتب تفکیک»، نویسنده اندیشه ور و فرهیخته، استاد علامه محمد رضا حکیمی است. ایشان مکتب تفکیک را چنین تعریف کرده است: «تفکیک در لغت، به معنای جداسازی است [چیزی را از چیز دیگر جدا کردن] و ناب سازی چیزی و خالص کردن آن و مکتب تفکیک، مکتب جداسازی سه راه و روش معرفت و سه مکتب شناختی در تاریخ

شناخت ها و تأملات و تفکرات انسانی است؛ یعنی راه و روش قرآن، راه و روش فلسفه و راه و روش عرفان. و هدف این مکتب، ناب سازی و خالص مانی شناخت های قرآنی و سره فهمی این شناخت ها و معارف است، به دور از تأویل و مزج با افکار و نحله ها و برکنار از تفسیر و رأی و تطبیق، تا حقایق وحی و اصول علم صحیح، مصون بماند و یاد داده های فکر انسانی و ذوق بشری در نیامیزد و مشوب نشود.»

● فعالیت های سیاسی

مرحوم میرزا که پرورده مکتب انسان ساز اسلام و خود مجسمه ای از نشانه اسلام و تشیع بود، هیچ گاه به یک زمینه از دین و مذهب بسنده نمی کرد. او وظیفه و تکلیف الهی اش را هم در فراگیری و تدریس علوم دینی جست و جوی کرد و هم با حضور در جامعه و تلاش در رساندن مفاهیم و الا و چند بعدی اسلام، به زوایای گوناگون اجتماع می پرداخت. بر پایه همین نگرش بود که هنگام جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل، روزی در درس تفسیر گریه کرد و فرمود: «کاش در صحرای سینا بودم و کفش سربازان مصری را جفت می کردم.»

در امر نهضت و پیروزی انقلاب اسلامی نیز مردم مشهد اعتماد بسیار زیادی به مرحوم میرزا داشتند؛ به طوری که امور انقلاب از قبیل راهپیمایی های میلیونی، بستن بازار، بانرفتن ائمه جماعات به مساجد، به عنوان اعتراض همه این ها با دستور ایشان انجام می شد. اگر ایشان در امر نهضت پیش گام نبود، انقلاب در مشهد روان و آسان پیشرفت نمی کرده این مطلب تا پیروزی انقلاب اسلامی ادامه می داشت.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز پیوسته از بارزترین

● عروج آسمانی

در سحرگاه سه شنبه ۲ آبان ۱۳۶۸ پسر بر بالین پدر مشغول خواندن سوره یس است و به آیه مژده می رسد، قیل ادخل الجنة قال یا لیت قومی یعلمون (یس: ۶۲)، که روح از کالبد پاک آن عزیز، به سوی معبود و محبوب واقعی خویش پرواز می کند و به لقای رب رحیم نائل می شود. با انتشار خبر ارتحالش، بیکرونی عصر همان روز، باشکوه خاصی تا بارگاه ملکوتی حضرت علی بن موسی الرضا^(ع) تشییع شد و پس از اقامه نماز، طبق وصیت آن مرحوم، در قبرستان عمومی مشهد - بهشت رضا^(ع) - در کنار شهدای انقلاب به خاک سپرده شد.

میرزا جواد آقا تهرانی در کنار آیت... سید عبد... شیرازی و آیت... شبیری زنجانی